

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL X IR Y SKUNDO NR. 4D-2024/1-713 PRIEŠ VALSTYBINĘ MOKESČIŲ INSPEKCIJĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2025 m.
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. liepos 16 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) ir jo pagal įgaliojimą atstovaujamos sutuoktinės Y (toliau – Pareiškėja) (toliau bendrai tekste ir citatose – Pareiškėjai) skundą, o 2024 d. liepos 22 d. – jo papildymą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau tekste ir citatose – VMI) pareigūnų galimo piktnaudžiavimo ir biurokratizmo, nagrinėjant jų skundus (toliau bendrai – Skundas).

2. Skunde, be kita ko, rašoma:

2.1. „X kartu su sutuoktine Y 2024-06-07 d. atvykau į VMI [...] siekiant deklaruoti pajamas už 2023 m. Kartu su VMI darbuotoja buvo užpildytos pajamų mokesčių deklaracijos už 2023 m., tačiau VMI darbuotoja atsisakė iš manęs priimti dokumentus, įrodančius išlaidas už parduotą turtą“ (šios ir kitų citatų kalba bei skyryba netaisyta).

2.2. „2024-06-10 d. iš VMI gavome pranešimus apie nesumokėtus mokesčius Valstybei ir numatomą vykdyti išieškojimą“.

2.3. „2024-06-13 VMI pateikiau skundą, į kurį iki šiol negavau jokio atsakymo. Skundo nagrinėjimo laikas pasibaigė dar 2024-07-12 d.“.

2.4. „2024-07-11 d. pateikiau skubų pareiškimą VMI dėl atsakymo į skundą pateikimo“.

2.5. „2024-07-14 d. papildomai visus dokumentus išsiunčiau el. paštu atsakingai VMI darbuotojai L. V., taip pat su ja bendravau ir telefonu“.

2.6. „2024-07-15 d., negavęs atsakymo iš VMI į minėtą skundą – parašau el. laišką L. V., tačiau gavau atsakymą: „Ačiū už žinutę, darbe būsiu rugpjūčio 1 d. Skubiais klausimais kreipkitės į kolegę J. P. telefonu <...> arba elektroniniu paštu <...>. Nedelsiant nurodytu telefonu susisiekiu su J. P., tačiau ji nieko negalėjo man atsakyti dėl mano skundo“.

2.7. „Viso net tris kartus buvau nuvykęs į VMI, mėginau aiškinti, bei aiškintis situaciją, tačiau negavau reikiamos konsultacijos, o tik reikalavimus ir raginimus sumokėti vienašališkai VMI paskaičiuotas mokėtinas sumas. Iki šiol VMI ne teismo tvarka neįvertino mano individualios situacijos. Negana to, ir toliau kiekvieną dieną skaičiuojami delspinigiai“.

2.8. „Pateikiau VMI po skundo pateikimo dar kelis prašymus, tačiau gavau išskirtinai biurokatiškus atsakymus, kuriuose nenurodyta net apskundimo tvarka ir terminai“.

2.9. „Iš VMI gavau raštą, kuris parašytas tik 2024-07-16 d., kad mano skundo nagrinėjimas yra pratęstas“.

2.10. „VMI ir toliau kiekvieną dieną skaičiuoja delspinigius, nors jos darbuotojai sau ramiai atostogauja. Man telefoninio pokalbio metu nebuvo atsakyta, ar kam nors perduotas mano pareiškimas tirti, ar kam nors pavesta pateikti man atsakymą.“

3. Skunde Seimo kontrolierės prašoma: „įvertinti mano skunde nurodytas aplinkybes ir imtis įstatymų nustatytų veiksmų, pareikalauti per trumpiausius terminus pateikti man išsamų, motyvuotą ir aiškų atsakymą į mano skundą ir kitus dokumentus (prašymus, pareiškimą)“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėjai su Skundu pateikė šiuos dokumentus, kuriuose nurodyta toliau pateikiama informacija:

4.1. Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skunde VMI „Dėl galimai netinkamai ir neteisingai paskaičiuotų mokesčių ir individualaus situacijos įvertinimo, bei kt.“ nurodyta:

„X kartu su sutuoktine Y 2024-06-07 d. atvykau į VMI [...] siekiant deklaruoti pajamas už 2023 m. Kartu su VMI darbuotoja buvo užpildytos pajamų mokesčių deklaracijos už 2023 m., tačiau VMI darbuotoja atsisakė iš manęs priimti dokumentus, įrodančius išlaidas už parduotą turtą.

2024-06-10 d. iš VMI gavome pranešimus apie nesumokėtus mokesčius Valstybei ir numatomą vykdyti išieškojimą.

[...] mūsų nuomone yra neteisingai paskaičiuotos mokėtinos sumos ir neteisingai paskaičiuoti mokesčiai, neįvertinti ir neprijungti dokumentai – įrodymai (sąskaitos, pinigų priėmimo kvitai ir pan., įrodantys turėtas išlaidas už parduotą turtą), kurie tiesiogiai susiję su parduotu turtu [...].“

Šiame Pareiškėjų prašyme VMI prašoma:

„1. Paskirti atsakingą ir kompetentingą VMI darbuotoją, skirti pakankamai laiko (ne mažiau kaip 3 val. laiko) ir priimti vizitui X į VMI. Iš anksto telefonu suderinti susitikimo laiką VMI;

2. Iš X priimti visus jo pateikiamus dokumentus, įrodančius išlaidas ir pasidaryti šių dokumentų kopijas, originalus grąžinant X;

3. Individualiai įvertinti Pareiškėjų situaciją ir tinkamai paskaičiuoti galimai reikiamas sumas Valstybei tiek X, tiek Y;

4. Padėti patikslinti gyventojų deklaracijas;

5. Išspręsti situaciją neteismine tvarka;

6. Nurodyti sprendimo apskundimo tvarką ir terminus;

7. Iki šio skundo išnagrinėjimo nesikreipti į antstolius dėl priverstinio skolos išieškojimo iš X ir Y, kol nebus priimtas VMI ir Pareiškėjams priimtinas sprendimas, arba kol nebus priimtas įsiteisėjęs teismo sprendimas;

8. Priimtą sprendimą ir atsakymą prašau man atsiųsti aukščiau nurodytu el. paštais: <...> ir <...>“.

4.2. VMI 2024 m. birželio 13 d. automatiniam pranešime nurodyta:

„[...]. Jūsų laiškas gautas el. paštu yra užregistruotas ir perduotas vykdyti.

Registracijos data: 2024-06-13 [...]. Registracijos numeris: G-7268“.

4.3. Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. prašyme (tokia data nurodyta Pareiškėjų pateiktuose dokumentuose, prašymas elektroniniu parašu pasirašytas 2024 m. birželio 18 d.) prie „2024-06-13 d. pateikto skundo dėl galimai netinkamai ir neteisingai paskaičiuotų mokesčių ir individualaus situacijos įvertinimo, bei kt.“, adresuotame VMI, nurodyta:

„[...]. esame pateikę skundą VMI. Skundo registracijos numeris G-7268.

[...] Man nėra suprantama kodėl jau skaičiuojami delspinigiai (bent jau sutuoktinei), nes aš šio prašymo metu negavau jokio pranešimo iš VMI, nors 14 dienų terminas dar nėra praėjęs po deklaravimo. [...].

Prašau sustabdyti delspinigių skaičiavimo, kol nebus išnagrinėtas mano skundas ir įvertinta mano situacija individualiai, bei priimtas VMI sprendimas.“

4.4. VMI 2024 m. birželio 18 d. pranešime Pareiškėjai „Pranešimas apie nesumokėtus mokesčius ir numatomą vykdyti išieškojimą“ nurodyta:

„Informuojame, jog praėjo terminas, iki kurio turėjote sumokėti savo mokesťines prievoles ir, 2024-06-18 duomenimis, Jūs turite [...] mokesčių skolą.

Prašome sumokėti Jums priklausančius mokestinius įsiskolinimus [...].“

4.5. VMI 2024 m. birželio 21 d. pranešime Nr. 9.125Mr-PRA-124092 Pareiškėjui „Pranešimas apie pateikto dokumento trūkumus“ nurodyta:

„Išnagrinėjome Jūsų 2024-06-17 pateikto 2023 m. mokesčio laikotarpio dokumento „Pajamų mokesčio deklaracija“ [...] duomenis ir 2024-06-20 nustatėme tokius trūkumus: [...].“

4.6. VMI 2024 m. birželio 25 d. atsakyme Nr. RKD-2070 Pareiškėjui į jo 2024 m. birželio 18 d. prašymą nurodyta:

„VMI 2024-06-18 gavo Jūsų prašymą neskaičiuoti gyventojų pajamų mokesčio delspinigių.

Informuojame, kad galiojantys teisės aktai nenumato galimybės neskaičiuoti delspinigių nuo deklaruotų / apskaičiuotų, tačiau laiku nesumokėtų mokesčių. [...]

MAI [*Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas*; toliau tekste ir citatose – MAI] yra reglamentuota galimybė atleisti mokesčių mokėtoją nuo delspinigių. Paaiškiname, kad mokesčių mokėtojas, norėdamas inicijuoti atleidimą nuo delspinigių turi pateikti VMI motyvuotą prašymą atleisti nuo baudų, delspinigių ir / ar palūkanų. [...].“

4.7. Pareiškėjo 2024 m. birželio 26 d. prašyme VMI „Dėl termino pratęsimo atsakymams pateikti“ nurodyta:

„[...] prašau pratęsti terminus atsakymams pateikti ir deklaracijoms užpildyti iki 2024-07-08 d. Minėtą dieną prašau, kad su manimi susisiektų kompetentinga VMI darbuotoja dėl informacijos suteikimo ir dėl susitikimo VMI paskyrimo, dėl laiko suderinimo.

Taip pat prašau iki 2024-07-08 d. išnagrinėti mano pateiktą skundą. [...].“

4.8. Pareiškėjų 2024 m. liepos 11 d. skunde VMI „Skubus pareiškimas prie 2024-06-13 d. skundo, prašymų ir kitų dokumentų dėl biurokratizmo ir skundo nagrinėjimo vilkinimo“ nurodyta:

„Pareiškiu Jums, kad 2024-07-09 d., 10.00 val. atvykau į VMI [...]. Į VMI atvykau jau trečią kartą, tačiau niekaip tarp VMI ir manęs, bei situoktinės negalime rasti konstruktyvaus dialogo. Man VMI raštu 2024-06-21 d. buvo pranešta apie pateikto dokumento trūkumus ir buvo siūloma iš naujo deklaruoti gautas pajamas.

Pareiškiu, kad pagal VMI 2024-06-21 d. raštą aš nematau pakankamo pagrindo koreguoti savo pateiktą deklaraciją, kadangi VMI iki šiol nėra pateikusi atsakymo į mano 2024-06-13 d. skundą. Skundas iki šiol nėra išnagrinėtas ir man nepateiktas atsakymas. Skundo nagrinėjimo termino pasibaigimas – jau rytoj, t. y. 2024-07-12 d. (20 darbo dienų).

Iki šiol nėra įvertintos skunde nurodytos aplinkybės, neįvertinta mano individuali situacija. Į kitus mano pateiktus prašymus gavau išskirtinai biurokatiškus atsakymus.

Tik viename iš VMI atsakymų man buvo nurodyta rašto apskundimo tvarka, o tai yra grubus pažeidimas.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstyta, prašau nepažeidžiant procesinių terminų – išnagrinėti mano skundą kartu su visais prašymais ir pateikti vieną motyvuotą atsakymą (sprendimą), nurodant teisės aktus ir sprendimo apskundimo tvarką, bei terminus.

Pažymėtina, kad VMI iki šiol veikė formaliai ir biurokatiškai. Neįvertintos aplinkybės ir mano pateikti įrodymai dėl patirtų išlaidų, tiesiogiai susijusių su man dovanota turto dalimi, įsigyto NT dalimi ir parduoto turto dalimi. [...].

Mokestis LR Valstybei turi būti mokamas nuo grynojo pelno. Nuo tokio pelno ir noriu sumokėti mokesčius.

Atkreiptinas dėmesys, kad man atsakymas turi būti pateiktas aiškus ir išsamus, motyvuotai įvertinant visas aplinkybes (kokias išlaidas VMI pripažįsta ir kurių nepripažįsta, o taip pat kodėl, kokių teisiniu pagrindu), nes tai galimai bus esminis ginčo dalykas Teisme.

Pabrėžtina ir tai, kad VMI ir toliau man, bei situoktinei skaičiuoja delspinigius, nors to negali būti daroma, nes yra ginčas. Dėl delspinigių VMI yra pateikusi biurokatišką atsakymą į mano 2024-06-18 d. prašymą. VMI neva nesupranta mano prašymo pagrindų, teigia, kad nesu pateikęs dokumentų, nors visi dokumentai yra pateikti.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstyta, reikalauju per įstatymo nustatytus terminus pateikti man atsakymą į mano skundą, bei prašymus. [...].“

4.9. Vilniaus apskrities VMI (toliau tekste ir citatose – Vilniaus AVMI) 2024 m. liepos 16 d. rašte Nr. (7.1Mr)46-5537 Pareiškėjui „Dėl informacijos pateikimo X“ nurodyta:

„[...] Informuojame, kad Jūsų 2024-06-13 pateiktas paklausimas (skundas) dėl galimai netinkamai ir neteisingai paskaičiuotų mokesčių ir individualios situacijos įvertinimo pratęstas iki 2024-08-09 dėl papildomos informacijos vertinimo.“

5. Siekdama išsiaiškinti pirmiau aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierė raštu kreipėsi į VMI, prašydama pateikti informaciją ir ją pagrindžiančius dokumentus, reikalingus tyrimui atlikti.

6. Vilniaus AVMI 2024 m. rugpjūčio 26 d. rašte Nr. (9.1Mr)46-6129 Seimo kontrolierei nurodyta ši informacija, patvirtinta atitinkamais informaciją įrodančiais dokumentais:

6.1. Į prašymą „*paaikškinti, kokia tvarka ir terminai numatyti teisės aktuose (nurodyti kokuose) nagrinėti VMI tokius asmenų kreipimusis kaip Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundas; ar toks skundas laikytinas mokestiniu ginču; jei taip, kokia tvarka ir terminai yra nustatyti mokestiniams ginčams nagrinėti*“, atsakyta:

„Pareiškėjų pateiktas 2024 m. birželio 13 d. raštas, Vilniaus AVMI nuomone, laikytinas prašymu arba paklausimu, kuriam taikytinos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo [įstatymo] 10 str. 4 d. [...] (toliau – VAĮ) nuostatos bei terminai. Nors Pareiškėjas savo raštą vadina skundu, tačiau Vilniaus AVMI, įvertinusi Pareiškėjo rašto turinį, vadovaudamasi turinio viršenybės prieš formą principu nustatė, kad toks Pareiškėjo pateiktas raštas priskirtinas prie prašymų ar paklausimų kategorijos. Tokia išvada padaryta, nes Pareiškėjas 2024 m. birželio 13 d. raštu neskundė jokie individualaus akto ar konkretaus sprendimo, kuris Pareiškėjui sukeltų konkrečias mokestines pasekmes. Tai nėra laikytina mokestiniu ginču. Pareiškėjo 2024 m. birželio 13 d. pateiktame rašte nebuvo skundžiamas Mokesčių administratoriaus apskaičiuotas mokestis ar kiti priimti sprendimai, bet buvo skundžiami Mokesčių administratoriaus veiksmai, t. y. VMI darbuotojų veiksmai, kuriais, kaip teigia Pareiškėjas, nebuvo priimti Pareiškėjo dokumentai bei prašoma, kad VMI atliktų papildomus veiksmus Pareiškėjo bei jo sutuoktinės atžvilgiu. VMI vadovaujasi VAĮ, 2007 m. rugpjūčio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis. [...].

Pareiškėjo 2024 m. birželio 13 d. pateiktas raštas nėra laikytinas skundu, kuriuo inicijuojamas mokestinis ginčas. MAĮ [...] 2 str. 22 d. apibrėžta mokestinio ginčo sąvoka. Mokestiniai ginčai – ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti gražinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą). Mokestinių ginčų procedūra apibrėžta MAĮ 145 straipsnyje, kuriai nustatyta privaloma ikiteisminė ginčų nagrinėjimo procedūra. Kitų mokesčių administratoriaus sprendimų apskundimų tvarka įvirtinta MAĮ 146 straipsnyje.“

6.2. Į klausimą, „*kur nagrinėjamas Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundas ir Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. prašymas prie šio skundo [...] – Vilniaus AVMI ar VMI*“, atsakyta:

„2024 m. birželio 13 d. raštas nagrinėtas Vilniaus AVMI. Atsakymas į raštą Pareiškėjui išsiųstas 2024 m. liepos 9 d. [raštu] Nr. (7.1Mr)46-5403 [...] bei iki šio rašto išsiuntimo buvo atlikti Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. rašte prašomi veiksmai.

Pareiškėjo 2024 m. birželio 13 d. prašymas prie skundo, kuris pasirašytas 2024 m. birželio 18 d., išnagrinėtas pagal kompetenciją VMI. Pareiškėjui 2024 m. birželio 25 d. išsiųstas informacinio pobūdžio raštas Nr. RKD-2070 [...], kuriuo išaiškinta skaičiuojamų delspinigių sustabdymo ar atleidimo nuo jų tvarka.“

6.3. Į prašymą „*išsamiai ir nuosekliai chronologine tvarka surašyti visus veiksmus, kuriuos VMI atliko nuo Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundo gavimo dienos; nurodyti konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis buvo vadovautasi dėl kiekvieno aprašyto VMI veiksmo*“, atsakyta:

„1. Vilniaus AVMI gautas Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. raštas.

2. 2024 m. birželio 17 d. Vilniaus AVMI darbuotoja telefonu susisiekė su X. Telefoninio pokalbio metu Vilniaus AVMI darbuotoja ir Pareiškėjas sutarė atvykimo laiką į Vilniaus AVMI [...]. 2024 m. birželio 17 d. Pareiškėjas atvyko į aptarnavimo padalinį ir pateikė dokumentus, kuriuos paprašė pridėti prie Metinės pajamų deklaracijos [...] už 2023 metus. Darbuotoja, Elektroninėje deklaravimo sistemoje (toliau – EDS), prie pateiktos deklaracijos, pridėjo visus Pareiškėjo pateiktus dokumentus ir Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. rašto kopiją. Be to, Pareiškėjas pageidavo patikslinti deklaraciją pagal jo 2024 m. birželio 13 d. rašte nurodytas išlaidų sumas. Darbuotoja įvertino pateiktus dokumentus ir informavo, kad Pareiškėjo atitinkamų nurodytų išlaidų negalima įtraukti į deklaraciją. Pareiškėjas nesutiko su darbuotojos pateikta informacija dėl patirtų išlaidų, todėl darbuotoja pasiūlė patikslinti deklaraciją jungiantis per išorinį EDS portalą, t. y. kad deklaraciją pateiktų pats Pareiškėjas, naudodamas savo identifikavimo priemones. Patikslinta deklaracija buvo Pareiškėjo pateikta 2024 m. birželio 17 d. išoriniame EDS portale. Deklaruotinas sumas nurodė pats Pareiškėjas. Taip pat Pareiškėjas vizito metu buvo žodžiu informuotas, kad jo deklaraciją (su pridėtais dokumentais) išnagrinės VMI tyrėja ir jeigu bus nustatyti deklaracijos trūkumai, Pareiškėjas gaus pranešimą su trūkumų aprašymais. Pareiškėjas po 2024 m. birželio 17 d. konsultacijos pastabų ir papildomų klausimų neturėjo.

3. 2024 m. birželio 18 d. Mano VMI portale Pareiškėjai buvo patalpintas informacinis pranešimas apie nesumokėtus mokesčius ir numatomą vykdyti išieškojimą [...]. Pagal MAĮ 105 straipsnį mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką, jeigu yra bent vienas iš MAĮ 105 str. 1 d. nustatytų pagrindų.

4. Vilniaus AVMI el. būdu 2024 m. birželio 18 d. informavo VMI Nepriemokų administravimo departamentą netaikyti GPM nepriemokų išieškojimo, kol VMI nebus patikrintos Metinės pajamų deklaracijos ir priimti sprendimai dėl apskaičiuotų mokesčių. VMI vadovaudamiesi MAĮ 110 str. 3 d. įtvirtintais protingumo ir ekonominio tikslingumo kriterijais, mokestinės nepriemokos išieškojimą sustabdė.

5. 2024 m. birželio 18 d. VMI gavo Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. ir 2024 m. birželio 18 d. raštus.

6. 2024 m. birželio 21 d. VMI Pareiškėjui el. paštu <...> išsiųstas informacinis pranešimas Nr. 9.125 Mr-PRA-124092 dėl Metinėje pajamų deklaracijoje už 2023 m. nustatytų trūkumų [...].

7. Pareiškėjams 2024 m. birželio 25 d. VMI atsakė raštu Nr. RKD-2070 į Pareiškėjų birželio 18 d. pareiškimą prie birželio 13 d. rašto. Atsakyme buvo nurodyta atleidimo nuo delspinigių galimybės, tvarka, reglamentuojama MAĮ 100 straipsnis ir Atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklėse. Atsakant remtasi MAĮ 96, 97, 98, 100, 113, 141 straipsnių nuostatomis [...].

8. 2024 m. birželio 26 d. buvo gautas Pareiškėjų prašymas pratęsti terminą atsakymams pateikti ir deklaracijoms užpildyti [...]. Pagal Pareiškėjų prašymą, 2024 m. liepos 8 d. Vilniaus AVMI darbuotoja telefonu susisiekė su Pareiškėju, pokalbio metu Pareiškėjui buvo suteikta prašoma informacija ir Pareiškėjas buvo užregistruotas vizitui 2024 m. liepos 9 d. 10 val. į Vilniaus AVMI aptarnavimo padalinį [...].

9. 2024 m. liepos 9 d., Pareiškėjui buvo išsiųstas Vilniaus AVMI atsakymas į 2024 m. birželio 13 ir 26 d. Pareiškėjų raštus, kuriuo Vilniaus AVMI atsakė į Pareiškėjo birželio 13 d. rašto klausimus, nurodydama kokius veiksmai buvo atlikti 2024 m. birželio 17 d. vizito metu, įvardinti deklaracijos trūkumai bei nurodyta apskundimo tvarka. 2024 m. liepos 9 d. Vilniaus AVMI pateiktas raštas laikytinas atsakymu į 2024 m. birželio 13 d. Pareiškėjų raštą.

10. Pareiškėjas 2024 m. liepos 9 d. atvyko į aptarnavimo padalinį [...] (pagal išankstinę vizito rezervaciją). Pareiškėjas aptarnavimo metu dar kartą buvo informuotas apie pranešime Nr. 9.125Mr-PRA-124092 [...] nurodytus 2024 m. birželio 17 d. patikslintos deklaracijos trūkumus: jam suteikta išsami informacija dėl neteisingai deklaruotos gautos dovanos vertės ir 2023 m. parduoto turto įsigijimo kainos. Pareiškėjas nesutiko su pranešime nurodytais deklaracijos trūkumais ir tikslinti deklaraciją vizito metu atsisakė.“

6.4. Į prašymą „pateikti Pareiškėjo 2024 m. birželio 18 d. kreipimosi į VMI kopiją; paaiškinti (įvertinti), ar VMI 2024 m. birželio 25 d. atsakyme Nr. RKD-2070 Pareiškėjui buvo atsakyta pagal

jo 2024 m. birželio 18 d kreipimosi turinį; nurodyti, dėl kokių priežasčių šiame VMI atsakyme nepaaiškinta jo apskundimo tvarka“, atsakyta:

„Pareiškėjui 2024 m. birželio 25 d. buvo atsakyta pagal jo pateikto 2024 m. birželio 18 d. rašto [...] kreipimosi turinį.

VMI 2024 m. birželio 25 d. raštu Nr. RKD-2070 [...] Pareiškėjui buvo atsakyta, kad galiojantys teisės aktai nenumato galimybės neskaiciuoti delspinigių nuo deklaruotų / apskaičiuotų, tačiau laiku nesumokėtų mokesčių. Pareiškėjas informuotas, kad norėdamas inicijuoti atleidimą nuo delspinigių pagal MAĮ 100 str., Pareiškėjas turi pateikti VMI motyvuotą prašymą atleisti nuo baudų, delspinigių ir / ar palūkanų, pateikiant faktinius duomenis ir įrodymus, patvirtinančius atleidimo nuo baudų ir / ar delspinigių pagrindus bei pateikti prašymą pagrindžiančius dokumentus. Pareiškėjo 2024 m. birželio 18 d. prašymas nebuvo tinkamo turinio, t. y. pagal VMI viršininko įsakymą „Dėl atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklių patvirtinimo“, Atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklių 13 ir 14 punktų nuostatas, prašyme, mokesčių mokėtojas turi nurodyti atleidimo nuo delspinigių pagrindą, faktinius duomenis ir įrodymus, patvirtinančius atleidimo nuo baudų ir / ar delspinigių pagrindus bei pateikti prašymą pagrindžiančius dokumentus, todėl atleisti Pareiškėją nuo delspinigių mokėjimo pagal 2024 m. birželio 18 d. prašymą, nebuvo galimybės. VMI atsižvelgdama į Pareiškėjo 2024 m. birželio 18 d. prašyme nurodytus neaiškumus bei prašymus, pateikė išsamų atsakymą, kuriame nurodė visą reikiamą informaciją norint pradėti delspinigių atleidimo procedūrą.

Tai pat, VMI pateiktame atsakyme nurodyti delspinigių skaičiavimo pagrindai, pradžia ir trukmė, atsakant remtasi MAĮ 96 – 98 str. Pareiškėjo nurodytas 14 dienų terminas yra neteisinga aplinkybė, kadangi pagal MAĮ 97 str. 1 d. delspinigiai pradedami skaičiuoti kitą dieną po to, kai turėjo būti sumokėtas numatytas mokestis į biudžetą.

Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 3 straipsnio 1 dalį, administracinis teismas sprendžia ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje. ABTĮ 5 straipsnio 1 dalis numato, jog kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė ar įstatymų saugomas interesas. Šio straipsnio 3 dalies 1 punkte įtvirtinta, jog teismas imasi nagrinėti administracinę bylą pagal asmens arba jo atstovo, kuris kreipiasi, kad būtų apginta jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, skundą ar prašymą. ABTĮ 23 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad skundą (prašymą) dėl viešojo administravimo subjekto priimto teisės akto ar veiksmo (neveikimo), taip pat dėl viešojo administravimo subjekto vilkinimo atlikti veiksmus turi teisę paduoti asmenys, taip pat kiti viešojo administravimo subjektai, įskaitant valstybės tarnautojus ir pareigūnus, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti. Vadovaujantis šiomis teisės normomis, galima daryti išvadą, kad administraciniams teismams priskirta nagrinėti administracines bylas dėl viešojo administravimo subjektų priimtų teisės aktų, taip pat veiksmų (neveikimo), darančių įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, teisėtumo. Kai skundžiamas aktas ar veiksmas akivaizdžiai jokių teisinių pasekmių nesukelia, jis negali būti ginčo administraciniame teisme objektu. Nagrinėdamas skundus dėl teisinių pasekmių, negalinčių sukelti ir nesukeliančių aktų ar veiksmų, teismas asmens teisių apginti negalėtų, nes net ir patenkinus skundą, asmens teisių ir pareigų apimtis (jo teisių ir pareigų bei įstatymo saugomų interesų gynimo požiūriu) nepasikeistų, o pats procesas būtų iš esmės beprasmis (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. liepos 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS146-391/2009; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. balandžio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS822-172/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. spalio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS143-560/2010 ir kt.)“. VMI 2024 m. birželio 25 d. atsakymo raštas yra tik informacinio pobūdžio dokumentas, pats savaime nesukeliantis pareiškėjui kokių nors teisinių pasekmių, todėl nelaikytinas ABTĮ nustatyta tvarka skundžiamu administraciniu aktu.

Atsižvelgiant į minėtas ABTĮ nuostatas ir į teismų praktiką, apskundimo tvarka informacinio pobūdžio raštuose nenurodoma.“

6.5. Į klausimą, „kaip buvo atsakyta į Pareiškėjo 2024 m. birželio 26 d. prašymą pratęsti terminus atsakymams pateikti ir deklaracijoms užpildyti; pateikti atsakymo kopiją; jeigu nebuvo atsakyta, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių“, atsakyta:

„2024 m. liepos 8 d. Vilniaus AVMI darbuotoja telefonu susisiekė su Pareiškėju, pokalbio metu Pareiškėjui buvo suteikta 2024 m. birželio 26 d. prašyme prašoma informacija ir Pareiškėjas buvo užregistruotas vizitui 2024 m. liepos 9 d. 10 val. į Vilniaus AVMI aptarnavimo padalinį [...].

2024 m. liepos 9 d. Pareiškėjui buvo išsiųstas Vilniaus AVMI atsakymas į 2024 m. birželio 13 ir 26 d. Pareiškėjų raštus [...] kuriuo Vilniaus AVMI atsakė į Pareiškėjo birželio 13 d. rašto klausimus, nurodydama kokius veiksmai buvo atlikti 2024 m. birželio 17 d. vizito metu, įvardinti deklaracijos trūkumai bei nurodyta apskundimo tvarka.

Taip pat, 2024 m. liepos 30 d. pateiktuose Vilniaus AVMI atsakymuose Pareiškėjams apibendrinant atsakyta į Pareiškėjų teiktus raštus, taip pat ir į 2024 m. birželio 26 d. pateiktą raštą [...].“

6.6. Į prašymą *„išsamiai ir nuosekliai chronologine tvarka surašyti visus veiksmus, kuriuos VMI atliko nuo Pareiškėjų 2024 m. liepos 11 d. skundo gavimo dienos; nurodyti konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis buvo vadovautasi dėl kiekvieno aprašyto VMI veiksmo; nurodyti, ar buvo pradėta administracinė procedūra pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatas, reglamentuojančias administracinės procedūros tvarką; jeigu nebuvo, nurodyti, dėl kokių priežasčių; kur nagrinėjamas Pareiškėjų 2024 m. liepos 11 d. – Vilniaus AVMI ar VMI“*, atsakyta:

„1. 2024 m. liepos 11 d. VMI gavo Pareiškėjų „Skubų Pareiškimą“ [...] dėl gyventojų patirtų išlaidų pripažinimo. Raštas buvo nagrinėjamas Vilniaus AVMI ir VMI.

2. Vilniaus AVMI neturėdama visos informacijos atsakymui pateikti, kreipėsi į VMI administracinius padalinius dėl papildomos informacijos, siekiant Pareiškėjams pateikti išsamią informaciją dėl VMI atliktų veiksmų bei priimtų sprendimų.

3. Dėl šių priežasčių, 2024 m. liepos 11 d. Pareiškėjų raštas dėl gyventojų patirtų išlaidų pripažinimo ir 2024 m. birželio 13 d. rašte nurodytų aplinkybių (dėl nekilnojamojo turto įsigijimo/pardavimo įvertinimo) buvo pratęstas iki 2024 m. rugpjūčio 9 d. (t. y. 1 d. d.) dėl papildomos informacijos gavimo. 2024 m. liepos 16 d. Pareiškėjui buvo išsiųstas raštas Nr. (7.1 Mr)46-5537 [...] dėl jo raštų nagrinėjimo termino pratęsimo.

4. VMI 2024 m. liepos 29 d. Pareiškėjai išsiuntė Pranešimą dėl deklaracijoje nustatytų trūkumų [...].

5. VMI 2024 m. liepos 30 d. Pareiškėjams pateikė Sprendimus Nr. 21.222Mr500-716 ir Nr. 21.222Mr 500-717 dėl apskaičiuotų delspinigių.

6. 2024 m. liepos 30 d. Vilniaus AVMI, surinkusi iš kitų padalinių papildomą informaciją, Pareiškėjams el. paštu <...> ir <...> pateikė apibendrintus atsakymus dėl Vilniaus AVMI ir VMI atliktų veiksmų. Raštuose [...] nurodyta atsakymų apskundimo tvarka.

Administracinė procedūra nebuvo pradėta, kadangi pažeidimas nebuvo padarytas. Pareiškėjams buvo atsakyta į 2024 m. birželio 13 d. raštą 2024 m. liepos 9 d. raštu Nr. (7.1Mr) 46-5403, taip pat Vilniaus AVMI iki minėto rašto išsiuntimo buvo atlikusi ir kitus Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. rašte prašomus veiksmus, kurie jau buvo aptarti aukščiau išdėstytuose punktuose.“

6.7. Į prašymą *„pateikti VMI atsakymo į Pareiškėjų 2024 m. liepos 11 d. skundą kopiją; paaiškinti (įvertinti), ar šiame VMI atsakyme Pareiškėjams atsakyta pagal jų 2024 m. liepos 11 d. skundo turinį; jeigu atsakymas nepateiktas, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių“*, atsakyta:

„Pareiškėjams į jų 2024 m. liepos 11 d. raštą [...] buvo atsakyta Vilniaus AVMI raštais 2024 m. liepos 30 d. [...]. Atsakymai pateikti išsamūs, detalūs, remiantis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo, VMI viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96 dėl „Metinės pajamų deklaracijos GPM311 formos ir jos priedų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių, MAĮ nuostatomis, išskiriant kiekvieną Pareiškėjų reikalavimą atskirais punktais. [...].“

6.8. Į prašymą *„motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundo nagrinėjimo terminas buvo pratęstas iki 2024 m. rugpjūčio 9 d.; ar toks ilgas pratęsimo terminas yra reglamentuotas konkrečiame teisės akte; nurodyti konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis buvo vadovautasi pratęsiant terminą“*, atsakyta:

„Pakartotinai pažymime, jog į 2024 m. birželio 13 d. Pareiškėjų raštą atsakyta Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 9 d. raštu. Iki rašto išsiuntimo VMI buvo įvykdžiusi visus tuo metu prašomus atlikti

veiksmus, pagal Pareiškėjų reikalavimus (kompetentingo darbuotojo paskyrimas bei vizito paskyrimas ne mažiau nei 3 val., visų dokumentų priėmimas, individualiai įvertintos Pareiškėjų situacijos vizitų metu, deklaracijų užpildymas su VMI darbuotojų pagalba ir kt.).

2024 m. liepos 11 d. gavus naują Pareiškėjų raštą, kuris, kaip pats Pareiškėjas nurodė, yra laikomas priedu prie 2024 m. birželio 13 d. Pareiškėjų rašto, siekiant išsamiai atsakyti į 2024 m. liepos 11 d. raštą ir pagal Pareiškėjų reikalavimą „išnagrinėti mano skundą kartu su visais prašymais ir pateikti vieną motyvuotą atsakymą“, surinkti visą reikiamą informaciją bei išsamiai atsakyti, pateikiant vieną bendrą atsakymą, vadovaujantis VAI 10 str. 4 d. atsakymo į liepos 11 d. Pareiškėjų raštą pateikimo terminas buvo pratęstas iki 2024 m. rugpjūčio 9 dienos.

2024 m. liepos 16 d. Pareiškėjui buvo išsiųstas raštas Nr. (7.1Mr.)46-5537 dėl termino pratęsimo [...].

Vilniaus AVMI, neturėdama visos informacijos atsakymui pateikti, kreipėsi į VMI administracinius padalinius dėl papildomos informacijos, siekdama Pareiškėjams pateikti išsamią informaciją dėl VMI atliktų veiksmų bei priimtų sprendimų.

Gavus reikalingą informaciją, 2024 m. liepos 30 d. buvo pateikti Vilniaus AVMI apibendrinti atsakymai į 2024 m. liepos 11 d. raštą bei pakartotinai atsakyta į Pareiškėjų birželio 13 d. rašto klausimus.“

6.9. Į prašymą „pateikti motyvuotus paaiškinimus dėl šių Skunde nurodytų aplinkybių“:

6.9.1. Dėl aplinkybės: „2024-07-15 d., negavęs atsakymo iš VMI į minėtą skundą – parašau el. laišką L. V., tačiau gavau atsakymą: „Ačiū už žinutę, darbe būsiu rugpjūčio 1 d. Skubiais klausimais kreipkitės į kolegę J. P. telefonu <...> arba elektroniniu paštu <...>. Nedelsiant nurodytu telefonu susisiekiu su <...>, tačiau ji nieko negalėjo man atsakyti dėl mano skundo“; „telefoninio pokalbio metu nebuvo atsakyta, ar kam nors perduotas mano pareiškimas tirti, ar kam nors pavesta pateikti man atsakymą“ [pažymos 2.6 papunktis]; ar J. P. buvo pavesta pavaduoti L. V. nagrinėjant Pareiškėjų skundus; jeigu taip, ar teisūs Pareiškėjai, nurodydami, kad J. P. nieko negalėjo atsakyti dėl jų skundų“, atsakyta:

„X 2024 m. birželio 17 d. pateiktos Pajamų mokesčio deklaracijos [...] už 2023 metus duomenų pagrįstumo įvertinimą 2024 m. birželio 20 d. atliko vyriausioji specialistė L. V., jos atostogų metu, nuo 2024 m. liepos 16 d. iki 2024 m. liepos 31 d., ją pavadavo vyriausioji specialistė J. P.

Vilniaus AVMI į Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. raštą atsakė 2024 m. liepos 9 d., į 2024 m. liepos 11 d. raštą Vilniaus AVMI atsakė 2024 m. liepos 30 d.“

6.9.2. Dėl aplinkybės: „viso net tris kartus buvau nuvykęs į VMI, mėginau aiškinti, bei aiškintis situaciją, tačiau negavau reikiamos konsultacijos, o tik reikalavimus ir raginimus sumokėti vienašališkai VMI paskaičiuotas mokėtinas sumas“ [pažymos 2.7 papunktis]; ar buvo Pareiškėjas atvykęs į VMI; jeigu taip, kada, kokiais klausimais ir kokie susitikimo rezultatai; ar teisus jis, nurodydamas, kad negavo reikiamų konsultacijų“, atsakyta:

„Pareiškėjas 3 kartus buvo atvykęs į Vilniaus AVMI padalinį [...].

1. Pirmas atvykimas 2024 m. birželio 7 d.

X 2024 birželio 7 d. kartu su sutuoktine, pagal išankstinę vizito rezervaciją, atvyko į Vilniaus AVMI aptarnavimo padalinį [...] dėl Pajamų mokesčio deklaracijų [...] už 2023 m. užpildymo. Pagal jų pateiktus dokumentus (pirkimo–pardavimo sutartis, dovanojimo sutartį) buvo apskaičiuotos nekilnojamo turto (toliau – NT) pardavimo ir įsigijimo sumos. Pareiškėjas su apskaičiuotomis NT sumomis nesutiko, todėl Vilniaus AVMI darbuotoja Pareiškėjui pasiūlė pateikti deklaraciją jungiantis Pareiškėjui per išorinį EDS portalą. Pareiškėjo pateikti dokumentai (pirkimo–pardavimo sutartys, dovanojimo sutartis, jo parašytas paaiškinimas) buvo nuskenuoti ir pridėti prie deklaracijos.

2. Antras atvykimas 2024 m. birželio 17 d. [...].

3. Trečias atvykimas 2024 m. liepos 9 d. [...].

Pareiškėjui suteiktos 3 konsultacijos dėl Pajamų mokesčio deklaracijų [...] pateikimo, Vilniaus AVMI darbuotojai suteikė pagalbą pateikti teisingas deklaracijas, tačiau Pareiškėjas nesutikdavo su paskaičiuotomis sumomis. Remiantis įvardytomis aplinkybėmis, darytina išvada, jog Pareiškėjui suteiktos tinkamos deklaracijų pateikimų konsultacijos, darbuotojai pagal kompetenciją tinkamai atliko savo darbą.“

6.9.3. Dėl aplinkybės: „*kiekvieną dieną skaičiuojami delspinigiai*“ [pažymos 2.7 papunktis]; *ar teisus Pareiškėjas, nurodydamas, kad delspinigių skaičiavimas turi būti sustabdytas, kol nebus išnagrinėtas Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundas ir įvertinta jų situacija; jeigu teisus, ar delspinigių skaičiavimas Pareiškėjų (ar vieno iš jų) atžvilgiu VMI yra sustabdytas*“, atsakyta:

„Pareiškėjas nėra teisus. Pareiškėjui 2024 m. birželio 25 d. išsiųstas VMI informacinio pobūdžio raštas Nr. RKD-2070 [...], kuriuo išaiškinta skaičiuojamų delspinigių sustabdymo ar atleidimo nuo jų tvarka bei išaiškinta, kad galiojantys teisės aktai nenumato galimybės neskaiciuoti delspinigių nuo deklaruotų / apskaičiuotų, tačiau laiku nesumokėtų mokesčių. Delspinigių skaičiavimo pagrindai, pradžia ir trukmė nustatyti MAĮ 96 – 98 straipsniuose.

Taip pat informuojame, kad Pareiškėjams 2024 m. liepos 30 d. buvo išsiųsti VMI sprendimai Nr. (21.222 Mr) 500-716 [...] bei (21.222 Mr) 500-717 [...] „Dėl atleidimo nuo baudų, delspinigių ir / ar palūkanų“, kuriais nuspręsta Pareiškėjų neatleisti nuo GPM delspinigių mokėjimo už laikotarpį nuo 2024 m. gegužės 3 d. iki 2024 m. liepos 24 dienos.“

6.9.4. Dėl aplinkybės: „*pateikiau VMI po skundo pateikimo dar kelis prašymus, tačiau gavau išskirtinai biurokratiškus atsakymus, kuriuose nenurodyta net apskundimo tvarka ir terminai*“ [pažymos 2.8 papunktis]; *ar buvo daugiau kreipimūsi, be tų, kurie nurodyti Skunde [...] ir prie Skundo pridėtuose dokumentuose [...]; jeigu taip, pateikti kreipimūsi ir VMI atsakymų į juos kopijas; jeigu nebuvo atsakyta, nurodyti neatsakymo priežastis*“, atsakyta:

„Be atsakymuose minėtų Pareiškėjų kreipimūsi, daugiau Pareiškėjų kreipimūsi į VMI nebuvo.“

7. Tyrimo metu Vilniaus AVMI Seimo kontrolierei pateikė, be kitų, šių informaciją pagrindžiančius dokumentus:

7.1. Vilniaus AVMI Seimo kontrolierei pateikė Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 9 rašto Nr. (7.1Mr)46-5403 „Dėl informacijos pateikimo“ kopiją (pažymos 6.2 ir 6.3 papunkčiai); rašte nurodyta:

„Informuojame, kad 2024-06-17 Elektroninio deklaravimo sistemoje išoriniame portale pateikta patikslinta Jūsų Pajamų mokesčio deklaracija [...] už 2023 metus.

Vilniaus AVMI aptarnavimo padalinyje [...] 2024-06-17 prie Pajamų mokesčio deklaracijos [...] už 2023 m. buvo pridėti Jūsų pateikti papildomi dokumentai.

2024-06-21 gavote pranešimą Nr. 9.125 Mr-PRA-124092 dėl 2024-06-17 pateiktos Pajamų mokesčio deklaracijos [...] už 2023 metus, kuriame nurodyti tokie trūkumai: [...].

Su Jumis telefonu 2024-07-08 susisiekius Vilniaus AVMI darbuotojai buvo suteikta prašoma informacija ir buvote užregistruotas vizitui 2024-07-09 10 val. į Vilniaus AVMI aptarnavimo padalinį [...].

Šį atsakymą turite teisę apskųsti Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo arba Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka pasirinktinai Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius) ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo šio atsakymo įteikimo dienos.“

7.2. Vilniaus AVMI Seimo kontrolierei pateikė Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 30 d. rašto Nr. (7.1Mr)46-5823 „Dėl informacijos pateikimo“, adresuoto Pareiškėjui, kopiją; rašte, be kita ko, nurodyta:

„[...] Atsakydami į Jūsų 2024-06-13 ir 2024-07-11 pateiktus paklausimus/skundus [...], informuojame, kad:

[...]. Nustatyta, kad Jūs kartu su sutuoktine Y [...] 2024-06-07 atvykote į Vilniaus AVMI [...], pateikėte Metines pajamų deklaracijas (forma GPM311) už 2023 m. bei patvirtinančius dokumentus gautoms 2023 m. pajamoms pagrįsti.

Vilniaus AVMI vyriausioji specialistė nurodė, kad padėjo Jums užpildyti Metines pajamų deklaracijas (forma GPM311) už 2023 m. bei pridėti dokumentų kopijas prie pateiktų deklaracijų. [...].

[...] Vilniaus AVMI 2024-06-17 susisiekė su Jumis telefonu, iš anksto suderino atvykimo į Vilniaus AVMI [...] laiką, paskyrė Jums atsakingą ir kompetentingą Vilniaus AVMI darbuotoją, kuri skyrė Jums pakankamai laiko (ne mažiau kaip 3 val.) Metinių pajamų deklaracijų (forma GPM311) už 2023 m. tikslinimui bei dokumentų pateikimui. [...].

[...] Vilniaus AVMI vyriausioji specialistė [...] 2024-06-17 priėmė visus Jūsų pateiktus dokumentus, įrodančius patirtas išlaidas, pasidarė dokumentų kopijas, originalus grąžino Jums.

[...] Vyriausioji specialistė, įvertinusi Jūsų pateiktus dokumentus, iš anksto Jus informavo, kad deklaruojant 2023 m. nekilnojamojo turto pardavimo pajamas ir jo įsigijimo kainą, galimai ne visas 2023 m. patirtas nekilnojamojo turto įsigijimo išlaidas galima pripažinti.

[...] Vyriausioji specialistė, suderinusi su Jumis, padėjo Jums 2024-06-17 patikslinti gyventojų pajamų Metinę pajamų deklaraciją (forma GPM311) už 2023 m. bei apskaičiuoti gyventojų pajamų mokesčių (toliau – GPM); [...].

[...] mokesčių administratorius išnagrinėjo Jūsų 2024-06-17 patikslintą Metinę pajamų deklaraciją (forma GPM311) už 2023 m. laikotarpį [...]. Mokesčių administratorius įvertinus VMI turimus duomenis, Jūsų pateiktus dokumentus bei sulyginus šią informaciją su Jūsų Metinėje pajamų deklaracijoje deklaruotais duomenimis už 2023 m. nustatė šiuos neatitikimus:

[...]. 2024-06-21 Jums buvo išsiųstas informacinis pranešimas apie nustatytus trūkumus el. paštu <...>.

[...]. 2024 m. birželio 10 d. pranešimu, įkeltu į VMI prie FM portalo www.vmi.lt autorizuotų elektroninių paslaugų sritį Mano VMI [...] Jūs buvote informuotas apie nesumokėtą [...] sumą.

[...]

2024 m. birželio 10 d. pranešime apie nesumokėtus mokesčius ir numatomą vykdyti išieškojimą Jums buvo priminta, kad už nesumokėtą arba pavėluotai sumokėtą mokesčių skaičiuojami delspinigiai.

[...]. Informuojame, kad VMI 2024-06-18 gavo Jūsų prašymą (Nr. G-7461) neskaičiuoti gyventojų pajamų mokesčio delspinigių. 2024-06-25 VMI Jums buvo pateiktas atsakymas Nr. RKD-2070 dėl apskaičiuotų delspinigių tvarkos. Informuojame, kad VMI pateiks Jums sprendimą dėl apskaičiuotų GPM delspinigių bei apskundimo tvarkos. [...].

Šį atsakymą turite teisę apskusti [...].“

7.3. Vilniaus AVMI Seimo kontrolieriui pateikė Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 30 d. rašto Nr. (7.1Mr)46-5828 „Dėl informacijos pateikimo Y“, atsakant į Pareiškėjos 2024 m. birželio 13 d. ir 2024 m. liepos 11 d. skundus, kopiją; rašte išdėstytas tekstas, analogiškas nurodytam pažymos 7.2 papunktyje.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. *Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo:*

1 straipsnio „Įstatymo paskirtis“:

1 dalis – „Šis Įstatymas nustato pagrindines sąvokas ir taisykles, kurių būtina laikytis vykdant mokesčių įstatymus, pagrindinius apmokestinimo mokesčiais teisinio reglamentavimo principus, įtvirtina Lietuvos Respublikoje taikomų mokesčių sąrašą, nustato mokesčių administratoriaus funkcijas, teises ir pareigas, mokesčių mokėtojo teises ir pareigas, mokesčių apskaičiavimą ir sumokėjimą, mokesčio bei su juo susijusių sumų priverstinio išieškojimo bei mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarką.“

22 dalis – „Mokestiniai ginčai – ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą).“

36 straipsnis „Mokesčių mokėtojo teisės“ – „Mokesčių mokėtojas turi teisę: [...] 12) įstatymų nustatyta tvarka apskusti bet kokį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksma ar jo neatlikimą; [...].“

144 straipsnis „Mokesčių mokėtojo teisė apskusti mokesčių administratoriaus veiksmus“ – „Mokesčių mokėtojas turi teisę apskusti bet kurią mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą arba neveikimą.“

145 straipsnio „Mokestinių ginčų procedūra“ 1 dalis – „Mokestiniais ginčams šiame Įstatyme nustatoma ir reglamentuojama privaloma ikiteisminė jų nagrinėjimo procedūra. Ši nuostata neriboja mokesčių mokėtojo teisės po atitinkamo centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl mokestinio ginčo tiesiogiai kreiptis į teismą.“

146 straipsnio „Kitų mokesčių administratoriaus sprendimų apskundimo tvarka“:

1 dalis – „Skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nurodytų šio Įstatymo 145 straipsnyje, jų nepriėmimo, taip pat skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų (jų nepriėmimo), kuriais mokestiniai ginčai nesprenžiami iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

2 dalis – „Mokesčių mokėtojas taip pat gali naudotis kitų įstatymų jam suteikta teise šių teisės aktų nustatyta tvarka apskusti neteisėtus mokesčių administratoriaus pareigūno veiksmus.“

9. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 34 straipsnio „Mokesčio administratoriaus pareigos“ 1 dalis – „[...] Mokesčio administratorius pas jį atvykusiems Lietuvos gyventojams jų prašymu padeda užpildyti deklaracijas [...]“

10. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“:

2 dalis – „**Administracinė procedūra** – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą.“

3 dalis – „**Administracinės procedūros sprendimas** – administracinis sprendimas, kurio priėmimu baigiama administracinė procedūra.“

5 dalis – „**Administracinis sprendimas** – teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei.“

10 dalis – „**Prašymas** – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus.“

12 dalis – „**Skundas** – asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti.“

10 straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“:

4 dalis – „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. [...] Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

5 dalis – „Administraciniame sprendime turi būti nurodyta:

- 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas;
- 2) administracinio sprendimo data;
- 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris;
- 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos;
- 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės;
- 6) administracinio sprendimo motyvai;
- 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką;
- 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos.“

14 straipsnis „Administracinio sprendimo apskundimas“ – „Asmuo turi teisę apskusti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitokį viešojo administravimo subjekto atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksma (neveikimą), taip pat viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus šio įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo administracinio sprendimo ar atsakymo įteikimo (paskelbimo) asmeniui [...] dienos ar veiksmo (neveikimo) arba vilkinimo paaikšėjimo asmeniui dienos tam pačiam viešojo administravimo subjektui arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, arba kitų įstatymų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimą, nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, arba administraciniam teismui.“

23 straipsnio „Administracinės procedūros pradžia“ 1 dalis – „Administracinę procedūrą pradeda viešojo administravimo subjekto vadovas arba jo įgaliotas pareigūnas, valstybės tarnautojas, kitas įstatymų nustatyta specialų statusą turintis fizinis asmuo, darbuotojas arba viešojo administravimo subjekto vadovo ar jo įgalioto asmens sudaryta komisija rašytiniu pavedimu per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos.“

11. *Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875:*

32 punktas – „Prašymai ir skundai [...] turi būti išnagrinėjami per Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nurodytus terminus.“

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: [...]“

12. *Dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-117:*

1 punktas – „Dokumentų rengimo taisyklės (toliau – taisyklės) nustato valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, valstybės įgaliotų asmenų (toliau – įstaigos) dokumentų rengimo bendruosius reikalavimus.“

25 punktas – „Rašytinis dokumentas gali turėti ir papildomų metaduomenų, tokių kaip: [...]; 25.5. gauto dokumento nuoroda; [...]“

32 punktas – „Gauto dokumento nuoroda rašoma atsakomuosiuose dokumentuose. Jei gauto dokumento nuoroda dėstoma turinyje, ją sudaro žodis „Į“, dokumento, į kurį atsakoma, data ir jam suteiktas sudarytojo registracijos numeris, pvz., Į 2019-05-22 Nr. AK-847. Jei šių duomenų nėra, kartu su žodžiu „Į“ pateikiama kita dokumento informacija (dokumento gavimo data, dokumento rūšis ar kt.), pvz., Į 2019-07-11 gautą prašymą.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

13. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo:*

13.1. *2012 m. vasario 23 d. nutartis administracinėje byloje A⁶⁰²-1192/2012:*

„Įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, t. y. tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių, tik prailgina administracinį procesą.“

13.2. *Taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas, LVAT biuletenis Nr. 30:*

13.2.1. „Viešojo administravimo subjektas, gavęs asmens skundą dėl tariamo asmens teisių pažeidimo, privalo asmens skundą iširti ir informuoti jį apie skundo nagrinėjimo rezultatus. Taigi, teismui nagrinėjant ginčą dėl administracinio sprendimo, svarbu nustatyti, ar buvo garantuotos pareiškėjo teisės tiriant jo skundą pagal VAĮ reikalavimus, t. y. ar atsakovas tinkamai vadovaudamasis VAĮ normomis ištyrė pareiškėjo skundą ir ar tinkamai jį informavo apie skundo tyrimo rezultatus.“

13.2.2. „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nuosekliai laikosi praktikos, kad Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatytas reikalavimas, jog individualiame administraciniame akte turi būti nurodyta akto apskundimo tvarka, nustato pareigą individualų administracinį aktą priimančiam viešojo administravimo subjektui sprendime nurodyti tokius duomenis, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo, ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas. Administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas tinkamai nesiderina su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą. Apskundimo tvarkos individualiame administraciniame akte nenurodymas (neišaiškinimas) gali būti laikomas priešastimi, objektyviai sukliudžiusiai pareiškėjui kreiptis į teismą laiku (žr., pavyzdžiui, 2012 m. rugpjūčio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS520-592/2012; 2012 m. rugsėjo 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS492-440/2012; 2013 m. rugsėjo 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS858-753/2013; 2015 m. balandžio 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-587-438/2015).“

13.2.3. „Individualiame teisės akte tiksliai bei aiškiai turi būti išdėstyta, ko prašė suinteresuotas asmuo, koks sprendimas priimtinas tokio prašymo atžvilgiu, kokių faktinių aplinkybių pagrindu bei teisiniu reguliavimu kreipimasis (prašymas, skundas ar kt.) tenkintinas arba atmestinas.“

Tyrimo išvados

14. Esminė Pareiškėjų Skunde keliamą problema yra VMI pareigūnų veiksmai (neveikimas), atsisakant priimti jų teikiamus dokumentus pildant gyventojų pajamų mokesčių deklaraciją, skaičiuojant delspinigius, laiku neatsakant į teikiamus skundus, atsakymuose nenurodant apskundimo tvarkos ir kt.

Pažymėtina, kad Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. Seimo kontrolierių vienas iš veiklos tikslų – ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinanti žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms. Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime išaiškino, kad Seimo kontrolieriai, pagal Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalį, nėra priskiriami nei įstatymų leidžiamajai, nei vykdomajai, nei teisminei valdžiai. Be to, Seimo kontrolieriams nepriskirta atlikti vertinimų specialių (specifinių) žinių reikalaujančiose srityse, tais klausimais, kurie priskirti, pavyzdžiui, mokesčių administravimo sričiai ir, šiuo konkrečiu atveju, mokesčių mokėjimo ir apskaičiavimo, deklaracijų pildymo, delspinigių apskaičiavimo klausimais ir pan. Taip pat Seimo kontrolieriai nevertina valdžios institucijų priimtų individualių administracinių sprendimų (pvz., neatleisti Pareiškėjų nuo delspinigių mokėjimo) teisėtumo, pagrįstumo aspektu, nesprendžia ginčų, nenustato su tuo susijusių faktinių aplinkybių buvimo (nebuvo). Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju ginčas, kylantis tarp VMI ir Pareiškėjų, deklaracijų pildymo, deklaracijų duomenų teisingumo, delspinigių skaičiavimo ir mokesčių apskaičiavimo klausimais spręstinas teisės aktų nustatyta tvarka, bet ne Seimo kontrolieriaus. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, VMI pareigūnų veikla (neveikimas) šiuo atveju vertinti viešojo administravimo aspektu.

Įvertinus tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus, teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 8–12 punktuose, teismų praktiką, pacituotą pažymos 13 punkte, konstatuotinos toliau išdėstytos aplinkybės.

14.1. Pareiškėjai 2024 m. birželio 13 d. į VMI kreipėsi su skundu (VMI gautas 2024 m. birželio 13 d.), kuriame, be kita ko, nurodyta, kad „kartu su VMI darbuotoja buvo užpildytos pajamų mokesčių deklaracijos už 2023 m., tačiau VMI darbuotoja atsisakė iš manęs priimti dokumentus, įrodančius išlaidas už parduotą turtą“, kad „iš VMI gavome pranešimus apie nesumokėtus mokesčius Valstybei ir numatomą vykdyti išieškojimą“ ir, kad, jų nuomone „yra neteisingai paskaičiuotos

mokėtinos sumos ir neteisingai paskaičiuoti mokesčiai, neįvertinti ir neprijungti dokumentai – įrodymai (sąskaitos, pinigų priėmimo kvitai ir pan., įrodantys turėtas išlaidas už parduotą turtą), kurie tiesiogiai susiję su parduotu turtu“, ir prašoma, be kita ko, „tinkamai paskaičiuoti galimai reikiamas sumas valstybei“, „išspręsti situaciją neteismine tvarka“, „nurodyti sprendimo apskundimo tvarką ir terminus“ (pažymos 4.1 papunktis). Taigi iš kreipimosi turinio matyti, kad skundžiamasi VMI pareigūnų veiksmais, nes, Pareiškėjų manymu, neteisingai VMI pareigūnų vertinami (ir dėl to nepriedami prie deklaracijos) dokumentai, turintys reikšmės deklaravimui ir mokesčio apskaičiavimui.

Vilniaus AVMI Seimo kontrolierei tyrimo metu paaiškino, kad Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundas „laikytinas prašymu arba paklausimu, kuriam taikytinos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo [įstatymo] 10 str. 4 d. [...] nuostatos bei terminai“ (pažymos 6.1 papunktis). Taip pat Vilniaus AVMI paaiškino, kad šis Pareiškėjų skundas nelaikytinas mokestiniu ginču, nes „nebuvo skundžiamas Mokesčių administratoriaus apskaičiuotas mokestis ar kiti priimti sprendimai, bet buvo skundžiami Mokesčių administratoriaus veiksmai, t. y. VMI darbuotojų veiksmai, kuriais, kaip teigia Pareiškėjas, nebuvo priimti Pareiškėjo dokumentai“ (pažymos 6.1 papunktis).

Tokio skundo nelaikant mokestiniu ginču pagal Mokesčių administravimo įstatyme apibrėžtą mokestinio ginčo sąvoką, pabrėžtina tai, kad 2024 m. birželio 13 d. kreipimasis savo esme (turiniu) yra laikytinas skundu pagal Viešojo administravimo įstatyme apibrėžtą skundo sąvoką, numatančia, kad „skundas – asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti.“ Nesutiktina su VMI nuomone, kad Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundas „laikytinas prašymu arba paklausimu“, „nes Pareiškėjas 2024 m. birželio 13 d. raštu neskundė jokie individualaus akto ar konkretaus sprendimo, kuris Pareiškėjui sukeltų konkrečias mokestines pasekmes“ (pažymos 6.1 papunktis). Pažymėtina, kad, pagal Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintą prašymo sąvoką, prašymas yra „su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus.“ Pareiškėjai 2024 m. birželio 13 d. skunde skundžiasi VMI pareigūnų veiksmais, kurie turi įtakos galimiems Pareiškėjų teisių pažeidimams (VMI darbuotojų sprendimas priimti arba nepriimti Pareiškėjų teikiamus dokumentus jiems pildant deklaraciją tiesiogiai lemia gyventojų pajamų mokesčio apskaičiavimą Pareiškėjams), todėl savo esme jis yra laikytinas skundu.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis (pažymos 10 punktas), asmuo turi teisę apskusti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitokį viešojo administravimo subjekto atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksma (neveikimą), taip pat viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus šio įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo administracinio sprendimo ar atsakymo įteikimo (paskelbimo) asmeniui dienos ar veiksmo (neveikimo) arba vilkinimo paaiškėjimo asmeniui dienos tam pačiam viešojo administravimo subjektui (arba kitiems subjektams). Viešojo administravimo subjektas, gavęs tokį skundą, per 3 darbo dienas turi pradėti administracinę procedūrą. Kadangi 2024 m. birželio 13 d. skunde skundžiamasi VMI teritorinio padalinio (Vilniaus AVMI) pareigūnų veiksmais, turėjo būti pradėta administracinė procedūra ir priimtas atitinkamas administracinės procedūros sprendimas.

Pagal Viešojo administravimo įstatymo ir Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatas (pažymos 10 ir 11 punktai), viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos.

Tyrimo metu Vilniaus AVMI Seimo kontrolierę informavo, kad Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundas buvo „nagrinėtas Vilniaus AVMI“ ir „atsakymas į raštą Pareiškėjui išsiųstas 2024 m. liepos 9 d. [raštu]“ (pažymos 6.2 papunktis). Šią informaciją Vilniaus AVMI detalizavo, nurodydama, kad: „2024 m. liepos 9 d., Pareiškėjui buvo išsiųstas Vilniaus AVMI atsakymas į 2024 m. birželio 13 ir 26 d. Pareiškėjų raštus, kuriuo Vilniaus AVMI atsakė į Pareiškėjo birželio 13 d. rašto klausimus, nurodydama kokie veiksmai buvo atlikti 2024 m. birželio 17 d. vizito metu, įvardinti deklaracijos trūkumai bei nurodyta apskundimo tvarka. 2024 m. liepos 9 d. Vilniaus AVMI pateiktas raštas laikytinas atsakymu į 2024 m. birželio 13 d. Pareiškėjų raštą“ (pažymos 6.3 ir 6.5 papunkčiai);

„Vilniaus AVMI į Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. raštą atsakė 2024 m. liepos 9 d., į 2024 m. liepos 11 d. raštą Vilniaus AVMI atsakė 2024 m. liepos 30 d.“ (pažymos 6.9.1 papunktis). Taigi, Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 9 d. raštą Nr. (7.1Mr.)46-5403 „Dėl informacijos pateikimo“ laiko atsakymu į Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundą. Tačiau, įvertinus 2024 m. liepos 9 d. rašto turinį (pažymos 7.1 papunktis), nesutiktina, kad tai atsakymas į Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundą. Visų pirma, 2024 m. liepos 9 d. atsakyme nurodoma, kad atsakoma „į 2024-06-26 prašymą“, ir nėra nurodyta, kad atsakoma ir į 2024 m. birželio 13 d. skundą. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Dokumentų rengimo taisyklėmis (pažymos 12 punktą), atsakomuosiuose dokumentuose rašoma gauto dokumento nuoroda, tad 2024 m. liepos 9 d. rašte turėjo būti ne tik gauto dokumento nuoroda „į 2024-06-26 prašymą“, bet ir nurodyta, jog atsakoma į 2024 m. birželio 13 d. skundą, jei tuo raštu buvo norėta į jį atsakyti. Be to, šis atsakymas pavadintas „Dėl informacijos pateikimo“, nors, atsakant į skundą, priimtas administracinis sprendimas negali būti informacinio pobūdžio. Atsakyme, kaip Vilniaus AVMI ir teigia, nurodyta, „kokie veiksmai buvo atlikti 2024 m. birželio 17 d. vizito metu, įvardinti deklaracijos trūkumai bei nurodyta apskundimo tvarka“, tačiau priešingai nei teigia Vilniaus AVMI, kad „atsakė į Pareiškėjo birželio 13 d. rašto klausimus“, į 2024 m. birželio 13 d. skundą nėra atsakyta ir Pareiškėjams nėra pateikto išsamaus ir teisės aktais pagrįsto atsakymo dėl Vilniaus AVMI pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai, kaip nurodė Pareiškėjas, lėmusių, kad „neteisingai paskaičiuotos mokėtinos sumos ir neteisingai paskaičiuoti mokesčiai, neįvertinti ir neprijungti dokumentai – įrodymai (sąskaitos, pinigų priėmimo kvitai ir pan., įrodantys turėtas išlaidas už parduotą turtą), kurie tiesiogiai susiję su parduotu turtu“ (pažymos 4.1 papunktis).

Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundas VMI turėjo būti išnagrinėtas 2024 m. liepos 12 d. Tačiau Pareiškėjai 2024 m. liepos 11 d. skundu kreipėsi į VMI, be kita ko, nurodydami, kad: „VMI iki šiol nėra pateikusi atsakymo į [...] 2024-06-13 d. skundą“; „neįvertintos aplinkybės ir [...] pateikti įrodymai dėl patirtų išlaidų, tiesiogiai susijusių su [...] dovanota turto dalimi, įsigyto NT dalimi ir parduoto turto dalimi“; „į kitus [...] pateiktus prašymus gavau išskirtinai biurokратиškus atsakymus“; „tik viename iš VMI atsakymų [...] buvo nurodyta rašto apskundimo tvarka“; „dėl delspinigių VMI yra pateikusi biurokратиšką atsakymą į [...] 2024-06-18 d. prašymą“ ir prašydami, be kita ko, „nepažeidžiant procesinių terminų – išnagrinėti [...] skundą kartu su visais prašymais ir pateikti vieną motyvuotą atsakymą (sprendimą), nurodant teisės aktus ir sprendimo apskundimo tvarką, bei terminus“ (pažymos 4.8 papunktis). Iš Pareiškėjų 2024 m. liepos 11 d. skundo turinio matyti (pažymos 4.8 papunktis), kad iš esmės naujų aplinkybių, išskyrus keletą, nenurodoma ir prašoma atsakyti į jų 2024 m. birželio 13 d. skundą.

Tyrimo metu Vilniaus AVMI Seimo kontrolierei paaiškino (pažymos 6.8 papunktis), kad „2024 m. liepos 11 d. gavus naują Pareiškėjų raštą, kuris, kaip pats Pareiškėjas nurodė, yra laikomas priedu prie 2024 m. birželio 13 d. Pareiškėjų rašto, siekiant išsamiai atsakyti į 2024 m. liepos 11 d. raštą ir pagal Pareiškėjų reikalavimą „išnagrinėti mano skundą kartu su visais prašymais ir pateikti vieną motyvuotą atsakymą“, surinkti visą reikiamą informaciją bei išsamiai atsakyti, pateikiant vieną bendrą atsakymą, vadovaujantis VAI 10 str. 4 d. atsakymo į liepos 11 d. Pareiškėjų raštą pateikimo terminas buvo pratęstas iki 2024 m. rugpjūčio 9 dienos“, „2024 m. liepos 16 d. Pareiškėjui buvo išsiųstas raštas Nr. (7.1Mr.)46-5537 dėl termino pratęsimo“ (pažymos 4.9 papunktis). Beje, ši informacija apie 2024 m. birželio 13 d. skundo nagrinėjimo termino pratęsimą dar kartą patvirtina jau pirmiau prieitą išvadą, kad Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 9 d. atsakymas nėra laikytinas atsakymu į Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundą.

Viešojo administravimo įstatyme (pažymos 10 punktą) įtvirtinta, kad kai dėl objektyvių priežasčių administracinis sprendimas negali būti priimtas per 20 darbo dienų, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys. Taigi, šiuo atveju Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. skundo nagrinėjimas galėjo būti pratęstas (informuojant per 5 darbo dienas) iki 2024 m. liepos 26 d., bet ne iki 2024 m. rugpjūčio 9 d., kaip kad buvo nurodyta 2024 m. liepos 16 d. pranešime Nr. (7.1Mr.)46-5537. Atkreiptinas dėmesys, kad ir šis pranešimas (sprendimas dėl termino pratęsimo) priimtas ir išsiųstas Pareiškėjui 2024 m. liepos 16 d., t. y. jau pasibaigus įstatyme nustatytam skundo

išnagrinėjimo terminui.

Kaip nurodė Vilniaus AVMI, Pareiškėjams į jų 2024 m. birželio 13 d. ir 2024 m. liepos 11 d. skundus buvo atsakyta Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 30 d. raštais Nr. (7.1Mr)46-5823 „Dėl informacijos pateikimo“ (adresuotas Pareiškėjui) ir Nr. (7.1Mr)46-5828 „Dėl informacijos pateikimo Y“ (adresuotas Pareiškėjai) (pažymos 7.2 ir 7.3 papunkčiai). Juose pateikti atsakymai į Pareiškėjų keltus klausimus, nurodyta sprendimų apskundimo tvarka, tačiau nepateikta jokių paaiškinimų dėl Pareiškėjų 2024 m. liepos 11 d. skunde kelto klausimo, kad jiems nebuvo atsakyta į 2024 m. birželio 13 d. skundą (pateiktą VMI 2024 m. birželio 13 d., pažymos 4.2 papunktis), nors tyrimo metu Vilniaus AVMI paaiškinimuose Seimo kontrolierei nurodė, jog į minėtą Pareiškėjų skundą buvo atsakyta Vilniaus AVMI 2024 m. liepos 9 d. raštu (pažymos 6.2, 6.3 papunkčiai). Atsižvelgus į tai, kad, kaip jau minėta (pažymos 14.1 papunkčio šeštoji pastraipa), 2024 m. liepos 9 d. atsakyme nurodoma, kad atsakoma „į 2024-06-26 prašymą“ ir nėra nurodyta, kad atsakoma ir į 2024 m. birželio 13 d. skundą, jame neatsakoma į 2024 m. birželio 13 d. skundo visus klausimus, natūralu, kad Pareiškėjams pagrįstai kilo abejonių, jog į jų 2024 m. birželio 13 d. skundą nebuvo atsakyta.

14.2. Pareiškėjai 2024 m. birželio 13 d. (tokia data nurodyta kreipimesi; VMI teigimu, kreipimasis „pasirašytas 2024 m. birželio 18 d.“) skundu papildė 2024 m. birželio 13 d. skundą, nurodydami, kad Pareiškėjai yra skaičiuojami delspinigiai ir jiems nesuprantama, kodėl jie skaičiuojami, bei prašydami VMI sustabdyti delspinigių skaičiavimą, kol nebus išnagrinėtas 2024 m. birželio 13 d. skundas (pažymos 4.3 papunktis). VMI į šį papildomą Pareiškėjų skundą atsakė 2024 m. birželio 25 d. informacinio pobūdžio raštu, paaiškindama skaičiuojamų delspinigių sustabdymo ar atleidimo nuo jų tvarką, tačiau neišspręsdama situacijos iš esmės – nėra administracinio sprendimo dėl Pareiškėjų prašymo neskaičiuoti delspinigių ir nėra jokio paaiškinimo dėl Pareiškėjų išdėstyto individualaus atvejo, atsižvelgiant (reaguojant) į tai, kad jie jau buvo pateikę 2024 m. birželio 13 d. skundą prašydami, kad kol jų situacija dar neįvertinta (neišspręsta), delspinigiai galimai neturėtų būti skaičiuojami (pažymos 4.6, 6.2–6.4 ir 6.9.3 papunkčiai). Taigi neatsižvelgta į teisės aktuose (pažymos 11 punktą) įtvirtintą nuostatą, kad į kreipimąsi institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį. Pažymėtina ir teismų taikoma praktika (pažymos 13.2.3 papunktis), kad „individualiame teisės akte tiksliai bei aiškiai turi būti išdėstyta, ko prašė suinteresuotas asmuo, koks sprendimas priimtinas tokio prašymo atžvilgiu, kokių faktinių aplinkybių pagrindu bei teisiniu reguliavimu kreipimasis (prašymas, skundas ar kt.) tenkintinas arba atmestinas.“

Nesutiktina ir su Vilniaus AVMI nuomone, kad „VMI 2024 m. birželio 25 d. atsakymo raštas yra tik informacinio pobūdžio dokumentas, pats savaime nesukeliantis pareiškėjui kokių nors teisių pasekmių“, kadangi atsakymas sukelia teises pasekmes Pareiškėjams. Aplinkybės, kad atsakyme yra neatsižvelgiama į tai, kad kol Pareiškėjų situacija dar neįvertinta (neišspręsta) pagal jų 2024 m. birželio 13 d. skundą, delspinigiai galimai neturėtų būti skaičiuojami, ir kad nepriimamas konkretus sprendimas dėl galimo tolimesnio delspinigių neskaičiavimo, Pareiškėjams pasekmes (pavyzdžiui, finansines) tikrai sukelia. Vilniaus AVMI 2024 m. birželio 25 d. atsakyme nėra nurodoma, kad sprendimas dėl delspinigių skaičiavimo bus priimtas vėliau.

Tai, kad Pareiškėjų 2024 m. birželio 13 d. (birželio 18 d.) skundas dėl delspinigių skaičiavimo negalėjo būti traktuojamas tik kaip prašymas suteikti informaciją apie atleidimą nuo delspinigių, patvirtina ir tai, kad VMI, gavusi analogišką Pareiškėjų 2024 m. liepos 11 d. skundą (jame dėl delspinigių nurodyta, kad „VMI ir toliau man, bei sutuoktinei skaičiuoja delspinigius, nors to negali būti daroma, nes yra ginčas. Dėl delspinigių VMI yra pateikusi biurokatišką atsakymą į mano 2024-06-18 d. prašymą. VMI neva nesupranta mano prašymo pagrindų, teigia, kad nesu pateikęs dokumentų, nors visi dokumentai yra pateikti“; pažymos 4.8 papunktis), 2024 m. liepos 30 d. Pareiškėjams jau pateikė konkrečius sprendimus dėl apskaičiuotų delspinigių (pažymos 6.6, 6.9.3 papunkčiai).

14.3. Skunde Pareiškėjai nurodo, kad gavo „išskirtinai biurokatiškus atsakymus, kuriuose nenurodyta net apskundimo tvarka ir terminai“ (pažymos 2.6 papunktis).

Pagal Viešojo administravimo įstatymo nuostatas, reglamentuojančias administracinio sprendimo priėmimą ir jo apskundimą (pažymos 10 punktą), viešojo administravimo subjektas dėl asmens prašymo ar skundo priima administracinį sprendimą, kuriame, be kita ko, privalo būti

nurodyta administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką. Asmuo turi teisę apskusti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitoki viešojo administravimo subjekto atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksmą (neveikimą), taip pat viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus šio įstatymo nustatyta tvarka jame nurodytiems subjektams. Taigi, viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinį sprendimą tiek dėl asmens prašymo, tiek dėl skundo, privalo nurodyti jo apskundimo tvarką. Be to, Mokesčių administravimo įstatyme įtvirtinta (pažymos 8 punktą), kad mokesčių mokėtojas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka apskusti bet koki (bet kuri) mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą ar jo neatlikimą (neveikimą), tad asmenų informavimas apie apskundimo galimybes yra labai svarbus.

Kaip nustatyta tyrimo metu (įvertinus Vilniaus AVMI pateiktų dokumentų kopijas), pirmiau nurodytų teisės aktų reikalavimų ne visuomet buvo laikytasi, nes ne visuose Vilniaus AVMI atsakymuose Pareiškėjams į jų skundus nurodyta apskundimo tvarka. Tyrimo metu Vilniaus AVMI išsakė nuomonę, kad jei „atsakymo raštas yra tik informacinio pobūdžio dokumentas, pats savaime nesukeliantis pareiškėjui kokių nors teisinių pasekmių, [...] nelaikytinas ABTĮ nustatyta tvarka skundžiamu administraciniu aktu“, tad „apskundimo tvarka informacinio pobūdžio raštuose nenurodoma“ (pažymos 6.4 papunktis). Tačiau, atsižvelgiant į pirmiau minėtas teisės aktų nuostatas ir į taikomą teismų praktiką (pažymos 13.2 papunktis), asmuo turi teisę skusti viešojo administravimo subjekto veiksmus ir tuo aspektu, ar buvo garantuotos jo teisės tiriant skundą pagal Viešojo administravimo įstatymo reikalavimus, be kita ko, ir teikiant galimai neišsamią, ar ne į visus klausimus pateiktą informaciją. Kitaip tariant, asmuo turi teisę kreiptis į atitinkamus subjektus su skundu, prašydamas įvertinti, ar viešojo administravimo subjektas, tirdamas asmens prašymą, skundą, tinkamai vadovavosi Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis ir jame įtvirtintais principais.

Seimo kontrolierė taip pat akcentuoja, kad administracinio sprendimo apskundimo tvarkos neišaiškinimas nedera su geru viešuoju administravimu bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, taip pat nesudaromos prielaidos asmenims veiksmingai pasinaudoti teise į teisminę (arba ne teismo tvarka) galimai pažeistų jų teisių gynybą, tuo atveju, jei jie tokios gynybos norėtų.

14.4. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad „viso net tris kartus buvau nuvykęs į VMI, mėginau aiškinti, bei aiškintis situaciją, tačiau negavau reikiamos konsultacijos“ (pažymos 2.5 papunktis). Vadovaujantis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatomis (pažymos 9 punktą), mokesčio administratorius pas jį atvykusiems Lietuvos gyventojams jų prašymu padeda užpildyti deklaracijas. Tyrimo metu Vilniaus AVMI nurodė, kad jos pareigūnai ne kartą konsultavo Pareiškėjus jiems rūpimais klausimais, atliko „veiksmus pagal Pareiškėjų reikalavimus (kompetentingo darbuotojo paskyrimas bei vizito paskyrimas ne mažiau nei 3 val., visų dokumentų priėmimas, individualiai įvertintos Pareiškėjų situacijos vizitų metu, deklaracijų užpildymas su Vilniaus AVMI darbuotojų pagalba ir kt.)“ (pažymos 6.8 papunktis). Taigi konsultacijos Pareiškėjams VMI buvo teikiamos, tačiau nagrinėjamu atveju jų įvertinti išsamumo ir pakankamumo aspektu nėra galimybės.

15. Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į visa tai, kas pirmiau išdėstyta, pažymi, kad VMI pareigūnai savo veikloje turi vadovautis gero administravimo, atsakingo valdymo principais, todėl pripažįsta, kad Pareiškėjų teisė į gerą administravimą buvo pažeista ir jų Skundas yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

16. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X ir jo pagal įgaliojimą atstovaujamos sutuoktinės Y skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pareigūnų galimo piktnaudžiavimo ir biurokratizmo, nagrinėjant jų skundus, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **VMI viršininkui** rekomenduoja:

17.1. atkreipti dėmesį į tai, kad VMI pareigūnai nepradėjo administracinės procedūros pagal 2024 m. birželio 13 d. skundą, tinkamai nepratęsė jo nagrinėjimo termino, tuo pažeisdami Pareiškėjų teisę į gerą viešąjį administravimą;

17.2. imtis priemonių užtikrinti, kad ateityje VMI pareigūnai, nagrinėdami asmenų skundus, laikytųsi teisės aktuose nustatytų reikalavimų, būtų atsakoma atsižvelgiant į skundo turinį, atsakymuose būtų nurodoma apskundimo tvarka, esant pagrindui būtų tinkamai priimami sprendimai dėl skundų nagrinėjimo termino pratęsimo, pagal skundus dėl VMI pareigūnų veiksmų (neveikimo) būtų pradama administracinė procedūra ir priimamas administracinės procedūros sprendimas.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė